

А. ОРИЛОВ

*Мимми
юлдуз*

ШЕЪРЛАР

ТОШКЕНТ "МАЪНАВИЯТ" 2002

Абдулла Ориповнинг «Онамга хат», «Муножотни тинглаб», «Тилла балиқча» каби шеърларини ўқимаган ўзбек топилмаса керак. Ҳаттоки Абдулла Қаҳҳор ҳам ёш шоир ижодига тан бериб, тўрт мисрасини ўз асарига эпиграф-қошлик қилиб олган эди. «Митти юлдуз» нашрдан чиқиб, барча таъби назм аҳмининг кўнгили мулкига айланиб улгурди. Ва ҳали-ҳануз унинг туйгулар замзамаси дилларни тарк этмайди.

Тўпламга Миртемир домла муҳаррирлик қилганлар.

«Сиз соғинган асарлар» рукнида тақдим қилинаётган ушбу китоб сизларни яна бегубор шеърят бўстониغا етаклашдан умидвормиз.

О $\frac{4702620204-6}{M 25(04)-02}$ 15-02

© «Маънавият», 2002

ШУНДАЙ ЯШАР ОДАТДА ОДАМ

Йўқ керакмас, кўйинг, керакмас,
Менга ором истаманг, дўстлар.
Хилват саз деб қистаманг, дўстлар,
Кўйинг, бундай ором керакмас.
Ногаҳонда хаёлга ботсам,
Ё ухласам, уйготинг дарров,
Номим тутиб, сўз қотинг дарров.
Беҳудага бир ёққа борсам,
Қўлларимдан ушлаб ўшал дам
Курашларнинг сафига кўшинг,
Қур, ярат денг, ҳайқир денг, жўш денг,
Шундай яшар одатда одам.

ОНАМГА ХАТ

Қайтгим келди, онам, ёнингга,
Юрагимда исмсиз дардлар.
Совуқ хонам, соат чиқ-чиқи,
Ташқарида хазонрез боғлар,
Ёмғирнинг жим хониш қилиши...
Бариси ҳам нечундир бу дам
Туширмоқда сени ёдимга...
Қайтгим келди, онам, ёнингга.

Юрагимни очиб гапирсам,
Кам-кам бўлар менда бундай ҳол.
Шодмон юрсам, менинг ёдимга
Сен тушмайсан ростдан, онажон.
Ногаҳоний бундай ҳолда-чи,
Шундай кўргим келади сени.
Айтсам сенга бор гапларимни,
Орзуларим, ҳасратларимни
Йиглаб, кулиб айтгим келар, ҳа,
Одамларнинг қадр қимматин
Англамаймиз бирга бўлганда.
Аммо ногоҳ узоққа тушсак,
Ё танҳолик ҳасратин чексак,
Баъзан шундоқ,
Одам зотининг
Тирногига зор бўламиз, ҳа!

Тушунмайман бул ҳақиқатни,
Сен-ку ахир онасан, она...
Онам, ранжимагил хатимдан,
Мен ростини ёздим, шод дамим
Сен тушмайсан асло эсимга.
Аммо ҳаёт ўзи, биламан,
Солар сени ёдимга бот-бот.
Яъни, бошимизни доим ҳам
Она бўлиб силамас ҳаёт.

БУЛУТ

Тиниқ кўл бағридан парча оқ булут
Сузиб чиқди бир вақт мовий осмонга.
Шамол қанотида йўл олди хушнуд
Ошёнидан узоқ-узоқ томонга...
Қайларга шошарди?! Билмас эди у
Ошиб ўтди чўллар, тоғлардан йироқ
Ва бир кун кезишлар жонга тегди-ю,
Қайтмоқ бўлди шунда ортига, бироқ,
Бироқ... йўл бермади шамоллар ҳайдаб
Йиглаб битди булут, сел бўлди кўзёш.
Сўнг ирмоқ бўлди-ю, билмайди қайда...
Маконин ахтариб олиб кетди бош.

МЕН НЕЧУН СЕВАМАН ЎЗБЕКИСТОННИ

Мен нечун севаман Ўзбекистонни
Тупрогин кўзимга айлаб тўтиё.
Нечун Ватан дея еру осмонни,
Муқаддас атайман, атайман танҳо.
Аслида, дунёда танҳо нима бор,
Пахта ўсмайдими ўзга элда ё?
Ёки қуёшими севгимга сабаб?
Ахир қуёшли-ку бутун Осиё.
Мен нечун севаман Ўзбекистонни?
Богларин жаннат деб кўз-кўз этаман,
Нечун ардоқларкан тупрогини мен
Ўпаман: «Тупрогинг бебаҳо, Ватан...»
Асда тупроқни одил табиат
Тақсим айлаган-ку ер юзига тенг.
Нечун бу тупроқ деб йиглади Фурқат,
О, Қашқар тупроги, қашшоқмидинг сен?!
Хўш, нечун севасан Ўзбекистонни,
Сабабини айтгин десалар менга,
Шоирона гўзал сўзлардан олдин
Мен таъзим қиламан она халқимга:
Халқим, тарих ҳукми сени агарда
Мангу музликларга элтган бўлсайди,
Қорликларни макон этган бўлсайдинг,
Меҳрим бермасмидим ўша музларга?
Ватанлар,
Ватанлар,
Майли, гулласин,
Бог унсин мангулик музда ҳам, аммо
Юртим, сени фақат бойликларинг-чун
Севган фарзанд бўлса, кечирма асло!

ДОРБОЗ

Булутларга ёндош,
Осмон остида
Киприкдаги ёшдай турибди дорбоз.
Қиличнинг дамидай арқон устида
Кўзларини юмиб юрибди дорбоз.
Одамлар, одамлар, уни олқишланг,
Қаранг, у нақадар эпчил ва ўктам.
Биз-чи, эҳ... баъзи бир кўзи очиқлар
Эплаб юролмаймиз катта йўлда ҳам.

БУРГУТ

Ёш бургут учмоқда кўкда шиддаткор
Кумуш булутларнинг тўзгитиб парин.
Учмоқда, қалбида магрур ишонч бор,
Қақшаган қоялар, чўққилар сари
Учмоқда! Қаерга? Чўққига! Нечун?
Бургутнинг шиддатин уйготган нима?
Бўронли даргоҳда не кутар уни,
Қудратли қанотин кўзгатган нима?
Уйноқи шамоллар ила басма-бас
Ана, кўнди бургут энг юксак жойга!
Чўққи узра магрур турди-ю бирпас
Яна бўрон мисол кўзгалди. Қайга?
Ахир, не бўларди берсанг, табиат,
Шу буюк шиддатга яраша мақсад!

ҚОНЛИ КҮЙЛАК

Бер, онажон, бер отамнинг
Кўйлагини кўлимга.
Бергил майли, чиқсин яна
У муқаддас йўлига.
Бер, кўйлакни байроқ этиб
Қадаб кўяй қуёшга.
Тонгда балқиб, қони билан
Кўринсин қари-ёшга.
Майли, бир зум тирик олам
Бўлиб қолсин ҳайронлар.
Қонли кўйлак порламоқда,
Боқингиз, эй инсонлар.
«Боқинг, уруш даҳшатидан
Огоҳ бўлинг, яхшилар.
Бўлмасин-чун кўйлаklar қон
Сергак бўлинг, яхшилар».
Қонли кўйлак коинотни
Чорлаб турсин шундайин.
Бер, онажон, жанг гувоҳин
Мен қуёшга қадайин.
Бизнинг узоқ авлодлар ҳам
Келганида дунёга,
Кўргай, мангу тинчлик учун
Нелар кечган дунёда!

АСРИМИЗ ОДАМИ

Менинг кўз ўнгимда жонланар тарих,
Ғамлардан тўқилган шу кўҳна олам.
Асрлар бирма-бир ўтар ва ахир
Юксалар қаршимда энг бахтли одам.
Юксалар-у, шу дам чопар, уринар.
Талпинар қайгадир билмасдан тиним.
Бахтининг ёнида ғами кўринар,
Ғами кўринади бахтида унинг.
Билагида гарчанд етарли кучи,
Бойлик эргашса-да гарчанд ортидан,
Унинг чеҳрасида ташвиш бор, нечун?
Нечун у айрилмиш ҳаловатидан?
Гоҳ бемор бошида жарроҳ бўлиб у
«Тақдири азал»га кўрсатса кучин.
Гоҳо бир довжорак сайёҳ бўлиб у
Совуқ Арктикага уради тўшин.
Дам оғир хаёлга бўлур занжирбанд,
Дам кўшиқ тўқийди у ёна-ёна.
Интилар юлдузлар туманига дам,
Дам ойнинг ёнида бўлар парвона.
У нима истайди? Шону шавкатми?
Юлдузлардан баланд, кундан пурзиё.
У нима истайди? Тенгсиз қудратми,
Оёғи остида ётсинми дунё?
У нима истайди? Балки, истағи

Унинг теграсида айлансин олам?
О, дўстим, саволнинг йўқдир кераги,
У истайди бунинг ҳаммасини ҳам!
Одамлар ўтдилар бир вақт, бир замон,
Ўтдилар энг оддий бахтдан ҳам йироқ.
Ягона орзуси эди парча нон,
Энг буюк армони — озод яшамоқ!
Одамлар ўтдилар бир вақт, бир замон,
Ҳа, яшаб ўтдилар, энди-чи, мана:
Ўзи банди бўлган олам устидан
Ҳоким бўлмоқни у истар ягона!

БУЛОҚ

Қутлуг бир саҳарда кўз очди булоқ,
Йўл солди дарёлар сари адашиб.
Унга раҳм этмоқчи одамлар шу чоқ
Тоғу тошлар аро яқин йўл очиб.
Одамлар, тегмангиз, майли тошсин у,
Майлига, тоғни ҳам кўрсин йўлида,
Қўйинг, ўз йўлини ўзи очсин у,
Завқланоқсин у ҳам кураш сўнгида.

«МУНОЖОТ»НИ ТИНГЛАБ...

Қани, айт, мақсадинг нимадир сенинг,
Нега тилкалайсан бағримни, оҳанг,
Нечун керак бўлди сенга кўз ёшим,
Нечун керак, рубоб, сенга шунча гам.
Эшилиб, тўлганиб ингранади куй,
Қайлардан келмоқда бу оху фарёд.
Ким у йиглаётган? Навоиймикин
Ва ё май куйчиси Хайёммикин, дод!
Етар, эй чолгувчи, бас қил созингни,
Бас, етар, кўксимга урмагил ханжар.
Наҳотки дунёда шунча гам бордир!
Агар шу муножот рост бўлса агар,
Агар алдамаса шу совуқ симлар,
Гар шул эшитганим бўлмаса рўё,
Сен бешик эмассан, дорсан, табиат,
Сен она эмассан, жаллодсан, дунё!..
Эшилиб, тўлганиб ингранади куй,
Асрлар гамини сўйлар «Муножот».
Куйи шундай бўлса, гамнинг ўзига
Қандай чидай олган экан одамзод!

АЛЬБОМГА

Ўз қалбини дафн этди шунда.

Байрон.

Юзлаб шоир ётган қабристон аро
Кўймоқдаман мен ҳам қалбимни.
Юзлаб мазор ичра адашмай асло
Топа олгин менинг қабримни.
Мана, гулга чўмиб ётибди Байрон,
Фахрланиб лордлиги учун.
Сен мени унутиб қўймагин аммо
Гуноҳим — ҳаваскор, мўртлигим учун...
Рейн бўйларидан Гейне ҳам шунда,
Гўзал Лорелея тинглар сирини.
Бир қўли инқилоб ногорасида,
Амалия томон чўзган бирини.
Юзлаб шоир ётар бунда, бари ҳам
Жанглар майдонида жангдан сўзлаган.
Нечун сенга келганда, альбом,
Ҳар ким ўз дардини айтиб бўзлаган?!
Буюк жангчилар ҳам варагинг очиб,
Аламлар шарҳидан ўтмади асло.
Альбом, альбом, жанглар даъватига сен
Наҳот беролмасдинг бир акси садо?!
Юзлаб шоир ётган шу альбом ичра
Мен ҳам қалбим учун қабр қазаман.
Ҳали из тушмаган ошпоқ вараққа
Мен ҳам ўз дардимни ёзаман.
Аммо кеча кўрган тушимни эмас,

Истиқбол сўзини ёзаман, ўртоқ!
Зотан, истиқболдир бугун мен учун
Барча шахсий ишдан кўра шахсийроқ!

Ким менга афтини бужмайтди шу зум,
Ким менга панадан эълон қилди жанг?!
Гар шу асрда ҳам Истиқбол ишин
Ўз ишимдир, дея қабул этмасанг,
Тан олмасанг агар миллионлар дардин,
Уни альбомингга ёзмасанг агар,
Майлига, кўзларинг кўр бўла қолсин,
Майли, қулоқларинг бўлиб қолсин кар.
Кўзларингни очгин, қара дунёга,
Дўстим, ҳақиқатни ҳис эт бир замон.
Сен учун, мен учун жангда мардона
Миллион-миллион одам тўккан эди қон.
Тарих бизлар учун жангга кирганда
Нима керак яшаш ўргимчак мисол.
Истиқбол, йўлингга гов бўлганларга
Найзадай санчил-у, тезроқ бўла қол...
Истиқбол шундайин эзгу сўздирким,
Унинг замирида энг олий қисмат...
Унда мен ахтарган энг порлоқ Инсон,
Унда мен истаган синмас ҳақиқат!
Истиқбол сўзини ёздим альбомга,
Сен унга боқмагин бир эрмаксимон.
Қалбим буюрмаса, бирор сўзни ҳам
Ёзмасман ҳеч қайда, ҳеч вақт, ҳеч қачон!

ЎЗБЕКИСТОНДА КУЗ

Юргил, далаларга кетайлик, дўстим,
Диққинафас уйда ётмоқ пайтимас.
Олтин Ўзбекистон тупроги буқун
Бир пари фаслнинг оғушида маст.
Шабнам шовулайди боғлар кўйнида,
Салқин туман ичра бўзарар тонглар.
Қуёшнинг эринчак ёғдуларида
Нафис ялтирайди барги хазонлар.
Ҳар ёнда тўкинлик...
Куздан нишона...
Ҳар ёнда гўзаллик ёймиш дафтарин.
Сонсиз эгатларга сочилмиш, ана
Менинг шодликларим, эзгу дардларим,—
Менинг она халқим...
Эй қадим, ҳалол,
Ризқи она ерга сепилган халқим,
Ушоқ чигитни ҳам этмай деб увол,
Миллион эгатларга эгилган халқим!
Бир нафас бошингни кўтаргин-у, боқ
Ер юзида ажиб виқор ва нуфуз.
Сенинг ўзинг каби ўйчан ва қувноқ
Хушфеъл бўлиб келмиш тупрогингга куз.
Улуғ Алишернинг соч оқин кўриб,
Оғир хаёлларга чўмган бу фасл,
Қайрағоч ёнида гамгин ўтириб,

Чолларга ҳассалар йўнган бу фасл,
Азалий кўркини қилади кўз-кўз...
Наҳотки шунча тез айланар дунё?!
Бахтли кексаликни ёдга солар куз.
Сокин хилватларга чорлайди, аммо,
Дўстгинам, пайтимас, айлаб сайрибоғ,
Хилватда ўй суриш ярашмас бугун.
Заҳматкаш ўзбекнинг ҳосили қандоқ?!
Кузнинг фалсафаси шудир биз учун.
Улуг меҳнат кезар шан далаларда,
Ҳар ёнда ҳоким бир ташвишли илҳом.
Қуёш бота бошлар... гавжум қирларга
Қорая-қорая тўшалар оқшом.
Эҳ, кузги оқшомлар...
Дилимда менинг
Теран туйгуларим кўзгалар жўшиб.
Кўзгалар-у, шу дам қалбимдан секин
Тўкила бошлайди ойдин бир қўшиқ.

Оилада тугилса гўдак
Унга суюб қўярлар исм.
Гар богланса иккита юрак,
Дўстлик дейиш бўлгандир расм.
Волидалар гўдаги учун
Бешик олиб, тортадилар ош.
Худди шундай, дўстлар ҳам у кун
Бир-биридан аямас маош.
Инсон яшар, пайти ҳам келар
Тўхтаб қолар умр — югурик.
Лекин, дўстлар, айтинг, не бўлар
Дўст дўстидан айрилса тирик?
Тобут ўтар сўнгги кўприкни,
Қаро ерга уни қўярлар.
Дўстлар, айтинг, сўнган дўстликни
Қайга олиб бориб кўмарлар?
Марҳумларга очишиб аза
Либосларни кўкка бўярлар.
Дўстлар, айтинг, дўстлик сўнганда
Қандай йиглаб, қандай киярлар?
Азалилар кўрса ёмон туш
Мозор узра сукут этарлар.
Тирик туриб, қайта келсанг дуч.
Унда охир, қайга кетарлар?
Ҳайҳот, илк бор ингради кўнглим,
Бир баргдайин титрадим, толдим.

Мен дўстимдан айрилдим бугун,
Тирик туриб, айрилиб қолдим.
Ёзармидим йиглоқи байтни,
Чекармидим мен ахир нола,
Дўстлар, агар бошланмасайди
Икки қалбдан буюк оила.
Ёзармидим йиглоқи байтни,
Титрармидим кўзда ёш билан,
Дўстлар, агар бошланмасайди
Тоғ қулаши икки тош билан.
Дўстлар, айтинг, дил ёнмаганда,
Чекармидим шунчалар оҳ-зор.
Агар, агар... Ҳеч бўлмаганда
Топилсайди кўмгали мазор.

ТЕМИР ОДАМ

Бир ҳайкал турибди,
У — Робот эмиш,
Темирдан ясалган, одам тимсоли.
Илмда энг сўнгги кашфиёт эмиш,
Ақлли зот эмиш, қусурдан холи.
Шахмат ҳам ўйнармиш,
Ер ҳам қазирамиш.
Росмана ювармиш юзу қўлини.
Ҳадису ҳисобдан адашмас эмиш,
Ҳаттоки санармиш Сомон йўлини.
Ёнида халойиқ ҳайратда турар:
— Қарангиз, нақадар ақлли, мумтоз!
Хулласки, оламда кашфиёт дерлар,
Кашфиёт эмас бу, кечиринг, устоз.
Тилсимни билмайман, аммо анчайин
Одатим тарк этиб, кўкрак кераман!
Мен сизга темирнинг худди шундайин
Ажиб бир нусхасин топиб бераман.
У ҳам ишлай билар, унинг қошида
Сизнинг темирингиз ёжиб бир буюм.
У ҳам санай билар, унинг бошида
Алжабр усули уюм ва уюм.
Балки у донодир беқиёс, якка,
Балки йўқ унинг-чун бирор муаммо;
Балки у ҳеч қандай темир-терсакка
Аъло вужудини эгмайди, аммо,
Устоз, қалби йўқдир унинг ҳам, ҳайҳот,
На нафрат, на ишқни танламас у ҳам.

Унинг ҳам кўзида чақнамас ҳаёт,
Мунис боқишларни англамас у ҳам.
У ҳам тўлганолмас,

инграмас,

кулмас,

Йиглаган гўдакни юпатоламас ул.
У ҳам юлдузларнинг ҳидини билмас,
Багрини тирнамас сўлаётган гул.
Кимсанинг меҳридан, балки, о, балки.
Сизнинг темирингиз бўлар миннатдор.
Азиз дўст, меҳрни билмас бу ҳали,
Дўст кутиб, йўлларга чиқмас интизор.
Дунё-ю одамлар тақдири зарра
Ташвишга солмагай, йўқ зўру зори.
Ташвишга солмагай на қўшиқ ва на
Менинг юрагимда нималар бори.
Балки темирлар ҳам йиглайди чиндан...
Бу-чи, йиглаёлмас, айланган тошга!
Кимдир у?

Кимдир у? Балки у менман?!

Балки у сиздирсиз?

Балки у бошқа...

Ҳаётнинг поёнсиз уммони ичра
Бор шундай гариблар — темирлар ҳиссиз.
Ва лекин ўзларин темирмас сира,
Муҳтарам инсон, деб атарлар, эсиз...
Шундайлар бўлмаса, азалдан тупроқ
Яшнарди тагин ҳам гўзалу мумтоз.
Темир одам ясаб юргунча, кўпроқ
«Жонли темир»ларни ўйлангиз, устоз.

МИЛТИРАЙДИ БИР МИТТИ ЮЛДУЗ...

Кўк гумбазин бир четида
Бўшлиқларга уриб бош,
Милтирайди митти юлдуз,
Танҳоликдан тўкиб ёш.
Атрофида на бир юлдуз
На булут бор, на туман.
Юлдузларга термилиб у
Титраб турар шамсимон.
Эҳ, бечора, яшаш нечун,
Порламасанг, кулмасанг.
Ўз тўдангдан нега учдинг,
Қайтиш йўлин билмасанг?!

ТИЛЛА БАЛИҚЧА

Тухумдан чиқди-ю, келтириб уни
Шу лойқа ҳовузга томон отдилар.
Ташландиқ ушоқ еб ўтади кунни,
Хору хас, хазонлар устин ёпдилар.
Дунёда кўргани шу тор ҳовузча
Ва гавжум толларнинг аччиқ хазони.
Менга алам қилар, тилла балиқча
Бир кўлмак ҳовуз деб билар дунёни!

Умид билан суқилган таёқ
бир кун берар меваю япроқ.
Гсте.

Учқур хаёл соҳиби йигит
Яшар эди хилват қишлоқда.
Уни бир кун етаклаб умид:
«Хайр,— деди она даргоҳга.—
Олим бўлиб қайтай, қишлогим...
Кечир, қолиб кетсам агарда».
Уни ёш ва бўронли қалби
Олиб кетди олис шаҳарга.

Одамлар-чи, баъзи одамлар
Қишлоқ аро тарқатдилар гап:
«Ҳой, фалончи, эшитдингми, а,
Хув фалончи дайди бўлмиш зап,
Таги наст-да, қурт бор бошида,
Тортди фалон қариндошига...»

Йиллар ўтди... Барг ёзди ахир
Умид билан суқилган таёқ.
Шараф сенга, сабот ва ақл,
Шараф сенга, меҳнат ва идрок!
Олим бўлиб қайтди у, балли,
Чўлларига сув чиқаргали...

Одамлар-чи, энди, одамлар
Бир-биридан сўрар суюнчи:
«Ҳой, биродар, эшитдингми, а,
Олим бўлмиш ўша фалончи.
Ёшликда ҳам оқил эди, ҳа,
Тортган эди бизга, ҳа, бизга...»

Ҳаммаси тугади, орамиз очиқ...
 Сўнг бор қўлларингни ўпаркан, пари,
 Шаънингга тўқийман мунгли бир кўшиқ,
 Тинглайман жавобинг: «Тугади бари...»
 Энди алдовларни қилмасман расм
 Ва сени алам-ла ахтармоқ нечун?!
 Ўтди... ўтганларнинг унут ҳаммасин,
 Севги яралмаган фақат мен учун.
 Сен ёшсан, қалбингнинг гўзал маҳали,
 Севимли бўларсан кўпларга ҳали...

У кўшиқ куйлади ёр шаънига маст,
 Шўхчан шеърлар айтди севги номидан.
 Ҳаммани кулдирди, қиз эса фақат
 Бепарво жилмайиб ўтди ёнидан.

У кўшиқ куйлади ёр шаънига маст,
 Йиглаб, фарёд чекди севги номидан.
 Ҳаммани йиглатди, қиз эса фақат
 Бепарво жилмайиб ўтди ёнидан.

У кўшиқ куйлади ёр шаънига маст,
 На кулди, на қатра тўкди ёшини.
 У куйлади мағрур, қиз бўлса шу вақт
 Ҳузурига келди эгиб бошини.

* * *

Қуй, дўстим, тилларанг шаробдан менга,
Қуйгин, шонли улфат кўрсатсин кучин.
Ичай, отагинам деҳқон ҳаққига,
Жавдар хирмонининг соғлиги учун!
Ортиқ ҳеч бир нима менга керакмас,
Бошимда нур сочиб турса бас офтоб.
Ўша заҳматкашим омон бўлса бас,
Қуйилиб турса бас газал ва шароб.

ГИЁҲ

Улугвор бир қудрат билан
Чайқалади чўнг денгиз.
Қанча огир харсанг тошлар
Тубда унга чўккан тиз.
Аммо мўъжаз, нозик гиёҳ
Ўша тубсиз ўлкада.
Кўкка ўсар, ҳа, денгизни
Кўтарганча елкада!

Кўпдан кутган эдим орзиқиб, мана,
Булутлар тарқалди тўкишиб кўзёш.
Хаёлим осмондай ёришди яна,
Ёруғ кунларимдай порлади қуёш.
Шошқин дарёларнинг зангордир лаби,
Шамоллар ўйнайди йироқ-йироқда.
Юргил, сайр этайлик, юргил, малагим,
Дунё ташвишлари қолсин узоқда.
Кўряпсанми, қандай яшармиш олам,
Бепарво гўдақдай жилмаяди жим.
Гўдагим, бу чирой қайтмайди ҳечам,
Қайтмагани каби менинг ёшлигим.
Бугун бош устингда яшнаган япроқ
Шовиллаб тўкилар эрта пойингда.
Бу учқур йўловчи солмайди қулоқ
Сенинг илтимосинг, сенинг раъйингда.
Хазонли августнинг бирор оқшоми
Уни кўрарсанми тушингда такрор?!
Майлига, ўзгадир кузнинг илҳоми,
Бугун-чи, кўз ташла: атрофда баҳор!
Қани, қўлгинангни бергил жимгина,
Шу маъсум йўлчига қўййлик ихлос.
Шоирлар алдайди бизни, жонгинам,
Баҳор доим эмас, уч ойдир холос...

ШЕЪРИЯТ

Сен Пушкиннинг севган малаги,
Сен Гёте орзу этган қиз.
Сен Байроннинг ўтли юраги
Сен Гейнени ёндирган юлдуз.
Алишернинг Гулисисан сен,
Сен Лутфийнинг сўлим газали.
Булбулисан Ҳофиз гулшанин
Ва Ҳайёмнинг ширин асали,
Толеимда нозланиб турган
Эй, сен — менинг эрка гўзалим!

* * *

Юлдузлар ўтига бардош берурман,
Фазолар тафтига қилурман тоқат.
Ёнингга соғ-омон қайтиб келурман,
Оташ нигоҳингда ёнгали фақат.
Тўлқинлар кутурсин майли, беомон,
Менинг қисматимни кўмолмагай у.
Барибир, ёнингга қайтаман омон,
Мовий кўзларингга чўмгали мангу.

* * *

Ўтинаман,
Йироқлардан мен
Хузурингга соғиниб елсам,
Толеимга кулиб чиққин сен,
Кувончингни яширма ҳеч ҳам.

Узоқларга отлансам яна,
Сафар тўнин кийсам эрта-кеч,
Ўтинаман, эркама, ўшанда
Дариг тутма кўзёшингни ҳеч!

ҚЎЛ

Йигит кучга тўлди, етилди,
Билакларин тўлдирди мускул.
Чамасида билак кучининг
Қаршисида осон ҳар мушкул.
У истаса метин тошларни
Совуради тупроқ, кул каби.
Аммо ёрнинг юзида у қўл
Сийпаланар майин гул каби.

Уни кўрсам, қора қуюн қоплар дилимни,
Шунда кимдир йигит номим масхара этар.
Алам билан мен қолгандай тишлаб тилимни
Феруза ёт,

Феруза ёт?!

Даҳшат нақадар!

Кўз олдимда турибсан-ку, Ферузам, шу зум
Қайси бир куч ололаркан сени кўлимдан!
Токи танда жоним борким, очиқдир кўзим
Қайси бир кун ажратолар толе гулимдан.
О, агар сен-чи?

Мамнун бўлиб боқсанг-чи сен ўшал тақдирга?!

Унда, наҳот, тенг этсанг-а эр номимни

қора бир ерга?!

Нега гавҳар бўлмадинг сен ва ё чақмоқ тош,

Кўлларимга тугиб юрсам кечаю кундуз.

Нега севгим айламаган сени бир гултож?!

Бошгинамга қўйиб юрсам кечаю кундуз.

Нега бир тош бўлмагансан, сени авайлаб,

Тил остимга солиб юрсам жонимга жойлаб,

Нега бир тош бўлмагансан?!

Йўлим бошлар,
Кетарман бир кун
Сендан йироқ, ўзга томонга.
Уй ёнидан ўтаркан, секин
Кўз ташларсан бўм-бўш маконга.
Балки у кун курсида якка
Турган бўлар ўзга бир одам.
Балки у ҳам ётиб тўшакка
Хаёл сураб эҳтимол у дам.
Балки уни ўхшатиб менга
Чақирарсан номимни айтиб.
Ишонмассан балки кўзингга,
Балки сўнгра боқмассан қайтиб.
Ёрилмаган ярадай севги
Унда бизни қийнамас тўлиб.
Кўчаларда ёр эмас энди
Тўқнашамиз бегона бўлиб;
Наҳот биздан қолмас ҳатто мунг,
Наҳот бўлмас бирор хотирот?
Ишонмайман, муҳаббатдан сўнг
Бегоналик бошланса наҳот?!

* * *

Жўнар бўлдим мен бундан дилтанг,
Йўлларимга қараб қолдинг сен,
Сочгинангни тараб қолдинг сен.
О, биламан, баджаҳл отанг.
Остонангга йўлатмас мени,
Ишонмайди сен севган ёрга.
Узоқларга жўнатмас сени,
Кетар бўлсак иккимиз бирга.
Билагузук тақибди отанг
Кўлгинангни боглаб бир йўла.
Билагузук, бандинг увилсин,
Ёр кўлини қисгандан кўра.
Сен дедингки: «Бўлсайдим юлдуз,
Осмонлардан боқсам-да сизга,
Тушишга йўл топардим, эсиз
Отам оқ йўл бермайди бизга...»
Тўхта, етар бир кун, отангнинг
Ҳузурига қайтиб келармиз.
Кечир, дермиз, етмаса агар,
Учта бўлиб узр сўрармиз.
Бизни ҳеч ким айб этмас, дўстим,
Ғамгин бўлмас биздан хотира.
Севгисидан бахт топганларнинг
Бўлганми ҳеч номлари қора?..

— Хайр энди...

Қалбимда бир видо қолди,
Хайр энди, сен кетдинг, бегуноҳ оху.
Бугун сен қайдасан? Қайларда қолдинг?!
Бугун бош устингда кимнинг паноҳи?!
Сени кеч топгандим, эрта йўқотдим,
Қаргагин, лойиқман сенинг қаҳрингга.
Ўзгалар қалбида қадр уйғотдим,
Бироқ етолмадим ўзим қадрингга.
О, инсон қисмати, бунчалар чигал,
Бунчалар хилма-хил фоже ва аза.
Қисматим, ўзимман гуноҳкор бу гал,
Наҳот, гуноҳкорга кўшиқдир жазо?!
—Хайр энди...

Қалбимда бир видо қолди,
Хайр энди, сен кетдинг, бегуноҳ оху.
Бугун сен қайдасан? Қайларда қолдинг?!
Сен бугун кимларнинг маъсум ҳамроҳи?!
Қайси бир одамнинг бахтига ёрсан,
Очилдими сенга толе дарчаси?!
Бугун сен кимларнинг меҳрийга зорсан
Менинг юрагимнинг мажруҳ парчаси.

ҚАСАМ ДАРА

Қасам дара¹ гувуллайди маст,
Гувуллайди туби йўқ макон.
Кўндан унга кўринар фақат
Митти юлдуз ва парча осмон.
Атрофидан қоқ қоя тошлар
Журъат билан термулади лол.
Бир кўрай, деб зина тарашлаб
Қояларға тирмашар ҳилол.
Бунда на қуш, на бир жонивор
Ва на шамол кўрсатар қора.
Афсоналар сўйлайди такрор
Менинг чанқоқ дилимга дара:
— Ана, овчи, оҳу қувади,
Учадилар тошлар аро тик.
Қочқин оҳу тоққа кўнади,
Сўнг дарага сакрайди шўрлик!
Қасам дара — даралар шери
Ўлжа кутиб увларкан пастда,
— «Ҳайт», — дейди-ю (о, сен, ов меҳри!)
Ташланади овчи ҳам пастга.
Ботирини сақлайди омон
Тасодифга тўла бу дунё.
Овчи овин айлар саранжом,

¹ Қасам дара — Ҳисор тоғларида.

Овулига чоғланар, аммо,
Аммо бирдан қотади карахт...
Асир этмиш уни бу макон.
Атрофида тошлар-у, фақат
Тепасида юлдуз ва осмон.
Алвонларин ёйиб уфққа
Чиққунича зар кокил қуёш,
Шўрлик овчи интилар кўкка,
Сўнг иложсиз тўкар юм-юм ёш.
Ботирини ахтариб шу зум
Келар ёри, овулдошлари.
— Айтинг, ота, не қилмоқ лозим?!—
Кекса чолга юзланар бари.
— Болаларим, ов меҳри уни
Туширибди дарага осон.
Хотин меҳри, ёр меҳри, кўринг,
Олиб чиқар жардан бегумон.
Шунда,
Ёвқур бир йигит дадил
Бажо айлар чолнинг шиорин:
Дара узра кўтариб адл
Кучоқлайди овчининг ёрин.
Фарёд солар овчи хотини,
Йигит эса кучар яхшироқ.
Овчи, ҳайҳот, қутурар ёниб,
Қафасдаги шердан ваҳшийроқ.
Гўё чўкар даранинг маҳри,
Гўё тошлар кетар орадан:
— «Ҳайт»,— дейди-ю (о, сен, ёр меҳри!)

Овчи чиқиб кетар дарадан.
Қасам дара гувуллайди маст,
Гувуллайди туби йўқ макон.
Кўкка боқиб у кўру карахт
Афсоналар сўйлайди ҳамон.
Қасам дара, кездим маҳрингда
Киприкдаги ёшдай омонат.
Қасам дара, сенинг бағринга
Қасам ичган тушармиш фақат.
Хайрат билан сенга боқурман,
• Хали қасам ичмаганим рост.
На овчимаң ва на ботирман,
Кезиб юрган ошиқман, холос.
Пайти келса, севгим, сен учун
Ёр олдида ичурман қасам,
Фазоларни айланиб бутун
Денгизларга кўярман қадам.
Амр этса гар ўшал дилбарим
Ташланаман дарага шу зум.
Бир илтимос фақат, дўстларим,
Қайтишида чиқаман ўзим!

ЧОЛ ВА КОММУНИЗМ ҚИССАСИ

Шаҳарнинг серҳашам кўчаси бўйлаб
Қайгадир мункиллаб кетар эди чол.
Кексаликда, ахир, мианг бўш турмас,
Ҳар қадамда чулгар янги бир хаёл.
Чолнинг тасавури мана бир зумда
Қуриб қўйди гўзал коммунизмни:
«Мана ширин кулча сенга ва менга,
Бу эса — эмизак, юпат қизингни.
Ким нима истайди, қани, марҳамат,
Умумдастурхонда барчаси тайёр.
Мана, меҳмон кутар чол — йигит ёшда,
Ёнида келинчак — кампири ҳам бор»...
Ва бошқа ҳоказо хаёллар шундоқ
Чолни ўз қаърига тортди-ю кетди.
Шундай қиб, чолимиз Коммуна қурди,
Ёшарди ва унда меҳмон ҳам кутди.
Аммо падарлаънат носнинг хумори
Парчалаб юборди хаёлни бирдан.
Гўлдираб қолди чол: «Ҳой, ота гўри,
Чекилмасанг бало бормиди шу дам,
Шундай бир хаёлга завол бўлдинг-а».
Ғазабга тўлган чол сўкишнинг барин,
Саксон йилдан буён асраганларин
Роса қалаштириб қўйди бир зумда.
Алам қилмайдими, бир отим нос деб

Қайтиб келсанг ахир коммунизмдан!
Бўлинган хаёл ҳам кўчган гишт мисол
Қайта тушмас экан ўз қолинига.
Қанча ўй сурмасин, етолмади чол
Хаёл калавасин қочган ипига.
«Коммунани энди қуриб эдим-а,
Ростдан айб ўтдими менинг ўзимдан?»
Хаёл-ку қайтмади, чолнинг ҳам аммо
Қайтгиси келмади коммунизмдан.
Белини йигитдай тугди-ю, чолнинг
Хира кўзларида порлади зафар:
«Отимни бошқатдан қўйганим бўлсин
Ўша Коммунани қурмасам агар!»
Дўконларга кириб харид қилди чол
Бир талай кулча-ю ҳамда эмизак.
Сўнгра кимларгадир узатди: «Ма, ол,
Нон сенга, бу эса қизингга эрмак».
Бундан нарғини, азиз ўқувчим,
Мен ҳам кўрганим йўқ, эшитдим фақат:
Тунов кун чолимиз берибди элга,
Умумдастурхонда умумзиёфат!

* * *

Мен қувонар бўлсам — сен сабаб,
Ўйга толар бўлсам — сен сабаб.
Мен ўлишни истамасман, йўқ,
Ногоҳ ўлар бўлсам — сен сабаб.

ҚАЛАМ

Эркалангиз қаламни олиб,
Ўпиб қўйинг уни мулойим.
Шўрлик ўзи яланғоч қолиб,
Кийинтирар эгасин доим.

* * *

(Манзара)

Булут тошди,
Водий осмонин
Қоплаб олди хира кўланка.
Ел овора,
Намхуш хазонни
Учиролмай богдан йўлакка.
Новдалари бирдан қотгандай
Кўринади сукутда толзор.
Гўё ниманидир кутгандай
Булутлар ҳам ювош, беозор...

* * *

Қани, най бер менга, дўстгинам,
Бергил, майли, рубоб бўлса ҳам.
Бер, бир нафас бўшатиб олай
Тўлиб кетган юрагимни ман.
Қаламимнинг кучи етмади
Ҳисларимни буткул тўкмоққа.
Дўстим, тингла, япроқчаларнинг
Шивирлаши эшитилмоқда...
Гўзал, сокин оқшом чўкмоқда,
Тебранади елда чироқлар.
Дарахтзор ҳам сокин солланар...
Қандай маъсум, эрка бу чоқлар...
Қандай ширин дамлар... менинг ҳам
Юрагимда бир ҳис тошмоқда,
Юрагим ҳам дарахтзор каби
Ниманидир олқишламоқда.
Кўзларимга бу ёруғ олам
Кўринмоқда бирам суюмли.
Қани, най бер менга, дўстгинам,
Тўкай тўлиб кетган кўнглимни.

МУНДАРИЖА

Шундай яшар одатда одам	3
Онамга хат	4
Булут	5
Мен нечун севаман Ўзбекистонни	6
Дорбоз	7
Бургут	7
Қонли кўйлак	8
Асримиз одами	9
Булоқ	10
«Муножот»ни тинглаб	11
Альбомга	12
Ўзбекистонда куз	14
«Оилада туғилса гўдак»	16
Темир одам	18
Милтирайди бир митти юлдуз	20
Тилла балиқча	20
«Учқур хаёл соҳиби йигит»	21
Пушкиндан	22
«У кўшиқ куйлади»	22
«Куй, дўстим»	23
Гиёҳ	23
«Кўпдан кутган эдим»	24
Шеърят	25
«Юлдузлар ўтига»	25
«Ўтинаман»	26
Кўл	26
«Ўни кўрсам»	27
«Иўлим бошлар»	28
«Жўнар бўлдим»	29
«Хайр энди»	30
Қасам дара	31
Чол ва коммунизм қиссаси	34
«Мен қувонар бўлсам»	35
Қалам	36
Манзара	36
«Қани, най бер»	37

Адабий-бадиий нашр
АБДУЛЛА ОРИПОВ
МИТТИ ЮЛДУЗ
Шеърлар

Тошкент «Маънавият» 2002

Муҳаррир *М. Мансуров*
Расм С. Соин
Техн. муҳаррир *Т. Золотилова*
Мусаҳҳиҳ *С. Абдусаматова*

Теришга 05.12.2001 й.да берилди. Босишга 08.01.2002 й.да рухсат этилди.
Бичими 60x90^{1/32}, Академик гарнитураси. Офсет босма усулида босилди.
Шарти б.т. 1,25. Шарти кр.-отт. 1,41. Нашр т. 1,14. 5000 нуска.
Буюртма № 9053. Нархи шартнома асосида.

«Маънавият» нашриёти. Тошкент, Буюк Турон, 41-уй. Шартнома 60–01.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг ижарадаги Тошкент полиграфия комбинатида чоп этилди. Тошкент, Навоий кўчаси, 30-уй, 2002.

О—68

Орипов, Абдулла.

Митги юлдуз.— Т.: «Маънавият». 2002.—
40 б.

Ўз2